

doc. PaedDr. Jana Hanuliaková, PhD.

Katedra školskej didaktiky, Vysoká škola DTI, Dubnica nad Váhom

---

Posudok oponenta na habilitačnú prácu

Autor habilitačnej práce: PaedDr. Ján Záhorec, PhD.

Téma habilitačnej práce: Rozvíjanie digitálnych kompetencií v kontexte odborovej didaktiky

Odbor habilitačného a inauguračného konania: Odborová didaktika

Aktuálnosť a štruktúra habilitačnej práce:

Digitálne kompetencie ako súčasť kompetenčného profilu učiteľa je problematika mimoriadne aktuálna, a to najmä v nadväznosti na aktuálne trendy súčasnej edukácie v školskom prostredí. Súčasná skladba poskytovaného vzdelávania v školách prechádza od prioritne prezenčného charakteru k prepojeniu prezenčného s dištančným, čo si vyžaduje zručnosti učiteľov na všetkých stupňoch škôl. V kontexte rýchleho tempa inovácií v oblasti digitálnych technológií je potrebné orientovať pregraduálnu prípravu budúcich učiteľov na využívanie najnovších možností v edukačnom procese. Kapitoly habilitačnej práce sú obsahovo zacielené na vymedzenie teoretických východísk, prezentovanie výsledkov empirického skúmania a následne je práca zavŕšená návrhmi a odporúčaniami do pedagogickej praxe. Autor sa prioritne orientuje na identifikáciu potrieb študentov, v spojitosti s potrebami inovácií pregraduálnej prípravy učiteľov v oblasti formovania ich didakticko-technologických kompetencií.

Posudzovaná práca má logickú štruktúru a spracovaná je v piatich kapitolách na 194 stranách, vrátane príloh, ktoré tvoria *príloha A*: Dotazník: Hodnotenie pregraduálnej prípravy budúcich učiteľov v oblasti didakticko-technologických kompetencií vo vybraných študijných programoch a *príloha B a C*: Identifikácia štatisticky významných rozdielov v odpovediach výskumnej vzorky študentov na položky v dotazníku.

Teoretické východiská problematiky:

Teoretické spracovanie práce tvoria kapitoly, ktoré definujú problematiku digitálnych technológií v podmienkach škôl. V rámci prvej kapitoly autor konkretizuje digitálnu gramotnosť učiteľ v rámci teórií, platnej legislatívy, dokumentov, programov, ale aj realizovaných domácich a medzinárodných výskumných šetrení. Cituje teórie viacerých autorov, pričom uvádza aj výsledky realizovaných výskumov v oblasti digitálnych kompetencií učiteľov informatikov i „neinformatikov“.

Druhá kapitola sa obsahovo zameriava na digitálnu transformáciu vzdelávania na Slovensku v kontexte Industry 4.0. Habilitant zdôrazňuje, že reálna pedagogická prax si vyžaduje erudovaných učiteľov a ich inovatívny pedagogicko-didaktický prístup, ktorý podporuje integráciu digitálnych didaktických

prostriedkov do všetkých vyučovacích predmetov. V snahe popísať aktuálny stav a možnosti, resp. smerovanie digitálnej transformácie, uvádza výsledky meraní a prognostických štúdií.

- Na str. 37 autor cituje základné rozdiely medzi súčasným, štandardným vzdelávacím systémom a systémom vzdelávania smerom k budúcnosti. *Aký je názor autora na reálne implementovanie daných aspektov do edukačnej praxe v podmienkach škôl? Čo autor chápe ako limity implementácie vybraných aspektov?*

Kapitola obsahuje prehľad národných i medzinárodných projektov na podporu digitálnych kompetencií a gramotnosti budúcich učiteľov. Autor uvádza realizované i súčasne „bežiacé“ národné programy, ktorých je SR súčasťou. Pre komplexnosť teoretických analýz autor uviedol aj výsledky meraní digitálnej gramotnosti dospeljej populácie v SR a samostatne výsledky počítačovej a informačnej gramotnosti žiakov a učiteľov ZŠ a SŠ (ICILS 2013).

- *Výsledky meraní odhalili aj nedostatky, ktoré ilustruje graf 2.5, je možné danú skutočnosť z roku 2013 vnímať rovnako v súčasnosti?*

Súčasťou kapitoly sú výsledky a prehľady IT Fitness testu 2021 a hodnotenie kompetenčného profilu učiteľov pôsobiacich na úrovni vzdelávania ISCED 2- PIAAC online. Podstatnú časť predstavuje kapitola 2.5.1, rámci ktorej autor uvádza spracovanie kľúčových výsledkov PIAAC online Vzdelávanie a zručnosti online (PIAAC online) a následné odporúčania plynúce z výsledkov výskumu PIAAC online. Na zistené nedostatky, ktoré uvádza SSI nadväzujú výsledky z výskumu PIAAC online z oblasti nekognitívnych zručností, ktoré uvádzajú, že je nutné zacieliť pozornosť na implementovanie prvkov zvedavosti a kreativity nielen do pregraduálneho vzdelávania budúcich učiteľov, ale aj do oblastí ďalšieho profesijného vzdelávania pedagogických zamestnancov tak, aby sa zvyšoval záujem žiakov o vyučovacie predmety.

Empirická časť práce:

Empirická časť je spracovaná v kapitolách 3.-5. Tretia kapitola „*Identifikácia potrieb pedagogickej praxe z pohľadu študentov učiteľstva*“ obsahuje metodologické východiská, kde autor konkretizuje bližšie výskumný nástroj, zámery výskumného šetrenia a výskumný súbor (N=280 respondentov/študentov vysokých škôl na Slovensku a v Česku). Výskumným zámerom autora bolo *zmapovať názory študentov učiteľstva na zaraďovanie konkrétnych tematických okruhov zameraných na formovanie a rozvíjanie ich profesijnej digitálnej gramotnosti do študijných programov ich pregraduálnej prípravy*. Ťažisko kapitoly predstavuje analýza výskumných zistení autora, ktoré sú interpretované v kapitole „*Celkové vyhodnotenie identifikácie potrieb*“. Názory respondentov na požiadavky a potreby praxe a profesijnej prípravy študentov učiteľstva boli zisťované v rámci skríninového šetrenia prostredníctvom dotazníkového dopytovania. Údaje získané z dotazníkového šetrenia boli vyhodnotené a spracované v kontexte premenných štát a pohlavie, ktoré predstavovali segmentačné faktory, v závislosti od ktorých boli testované odpovede respondentov. Položky v dotazníku sú podrobené výpočtom prostredníctvom viacerých štatistických metód a testov: priemer,

smerodajná odchýlka, smerodajná chyba odhadu priemeru, analýzy rozptylu pre opakované merania, Mauchleyov test sféricity, Greenhouse-Geisserovu a Huynh-Feldtovu korekciu pre opakované merania analýzy rozptylu, neparametrické alternatívy pre opakované merania analýzy rozptylu, a to Friedmanov test a Kendallov koeficient zhody. Spracované výsledky sú parciálnym výsledkom výskumu realizovaného v rámci projektu Inovácia pregraduálnej prípravy učiteľov v oblasti didakticko-technologických kompetencií. Pripomienku mám k rozsahu výskumnej vzorky, nakoľko aj sám autor uvádza, že najmä vzhľadom k nízkym počtom respondentov v skupinách vyčlenených podľa jednotlivých segmentačných faktorov (premenných, faktografických údajov) môžeme zistenia získané z realizovaného skriningového šetrenia pokladať len za informatívne, neumožňujúce jednoznačné robenie záverov. Súčasťou výskumného šetrenia je aj analýza 25 študijných predmetov príslušného zamerania v bakalárskom a magisterskom stupni vzdelávania v podmienkach SR a ČR.

Vyhodnotenie a interpretácia údajov je diferencovaná do dvoch kľúčových oblastí: identifikácia potrieb študentov vo vzťahu k vyučovanému predmetu, taktiež na segmentačných faktoroch študentov a v oblasti rozvíjanie digitálnej gramotnosti učiteľov v kontexte ich pregraduálnej prípravy.

Sumarizácii hlavných zistení, venoval autor samostatnú 4. kapitolu. Pozitívne hodnotím, že autor v rámci kapitoly uvádza aj vlastné skôr realizované výsledky skúmania, ktoré prepája s výsledkami získanými od študentov. Taktiež spracoval vplyvy digitálnych vyučovacích prostriedkov na vybrané didaktické otázky, ktoré sú súčasťou edukácie. Z výsledkov vyhodnotenia dotazníkového dopytovania študentov študijných programov učiteľstva vyplýva, že s ohľadom na svoje budúce profesijné pôsobenie študenti považujú za najdôležitejšie zaradiť do pregraduálnej prípravy učiteľov problematiku *efektívneho spracovania a formátovania vlastných textových dokumentov využiteľných v oblasti práce pedagogického zamestnanca (Microsoft Word)*, *tvorby didaktických prezentácií edukačného obsahu podporujúcich výklad učiteľa vo vyučovaní (Microsoft PowerPoint)* a *spracovávaní tabelovaných údajov využiteľných v oblasti práce pedagogického zamestnanca (Microsoft Excel)*.

- *Prečo autor vníma dané zistenie prekvapivo, čo považuje za kľúčové dôvody (príčiny) daných výpovedí študentov?*

V nadväznosti na výskumné zistenia sú spracované najvýznamnejšie odporúčania do pedagogickej praxe (5. kapitola). Odporúčania, ktoré autor naformuloval sa týkajú: obsahovej náplne (kurikúl) príslušných predmetov, rozsahu výučby príslušnej problematiky, charakteru príslušného predmetu, zaradenia príslušných predmetov do študijných programov učiteľstva, zaradenia nových predmetov do študijných programov učiteľstva. Autor v rámci odporúčaní pre prax, spracoval aj návrh nových predmetov, ktoré by boli súčasťou všeobecného základu študijných programov učiteľstva, a to povinné, resp. povinne voliteľné – *Tvorba interaktívnych foriem učebných materiálov, Interaktívne technológie hlasovania a hodnotenia vo výučbe a Aplikácie pedagogického softvéru vo vyučovaní*.

Záver:

Na základe komplexného posúdenia predložených habilitačných podkladov konštatujem, že habilitant v rámci svojich publikačných výstupov (monografií, vysokoškolských textov, ale aj vedeckých prác (scopus, wos, Erih Plus), aktívnej účasti na riešení vedecko-výskumných projektov, z toho šiestich ako zodpovedný riešiteľ, sa dlhodobo venuje danej problematike. Publikačné výstupy, ohlasy na publikácie, vedecko-výskumná činnosť a pedagogická činnosť dokazujú jeho vysokú odbornú erudovanosť.

Záverom konštatujem, že posudzovaná habilitačná práca PaedDr. Jána Záhorca, PhD. pod názvom „Rozvíjanie digitálnych kompetencií v kontexte odborovej didaktiky“ po stránke odbornej, metodologickej aj formálnej spĺňa požiadavky na daný typ kvalifikačnej práce.

Po dôkladnom preštudovaní habilitačnej práce a predloženého habilitačného spisu, navrhujem po úspešnej obhajobe PaedDr. Jánovi Záhorcovi, PhD. udeliť titul docent v odbore habilitačného konania a inauguračného konania: odborová didaktika.

V Dubnici nad Váhom, 29.3.2022

Jana Hanuliaková

oponent